

Nahum: Gud bryr seg om ondskapen

Verden er full av ondskap. Det er alltid krig et eller annet sted i verden, men også ondskapen nærmere oss er synlig på nyhetene hver dag. Det er tydelig at noe er galt, og vi håper og ber stadig om at Gud skal gripe inn og stoppe det onde. Inn i dette kommer den lite kjente Nahums bok, som faktisk kalles "et dikterisk høydepunkt" i GT.

Nahum består egentlig bare av domsord og kan virke lite oppbyggende ved første øyekast. Da jeg sist skulle undervise fra denne boka, hadde 21 koptiske kristne nylig blitt henrettet av Den islamske stat (IS) i 2015. Denne grusomme hendelsen hjalp meg til å forstå hvordan Nahums budskap om Guds dom over det onde egentlig er en stor oppmuntring.

Men for å få tak i dette budskapet, må vi sette oss inn i den historiske bakgrunnen. Overskriften i det første verset forteller oss at boka er et budskap om Ninive, en by vi kjenner til fordi Jona dro dit over hundre år tidligere. Da omvendte innbyggerne seg, men siden da hadde enda mer ondskap blitt utført. Ninive var hovedstad i Assyria, stormakten som lenge hadde herjet i den delen av verden. De hadde knust nordriket Israel i 722 f.Kr., og hadde det ikke vært for et Guds mirakel hadde også Jerusalem falt i 701 f.Kr. (2 Kong 18-19)

Assyrerne tok brutaliteten til et nytt nivå, verre enn noen hadde sett tidligere. På 600-tallet, da Nahum kom med dette budskapet, hadde kong Assurbanipal (669-631) vist seg å være den verste av dem alle. Han fikk mennesker flådd levende, fanger fikk ofte dratt ut tungen eller kappet av hender, føtter, neser eller ører, og de halshugde og korsfestet mange.

Nahum er en liten bok med et stort budskap: At det største imperiet på den tiden skulle falle! Gud skulle dømme den verste, mest grusomme, ondskapsfulle byen. Nahum kaller Ninive for "den blodige byen" og sier den har latt sin ondskap gå ut over alle andre. Forhåpentligvis hjelper dette oss til å forstå at dette ville være et oppmuntrende budskap for Guds folk i Juda. Det var en trøst for dem at denne ondskapen skulle bli dømt, og navnet Nahum betyr faktisk også 'trøst'.

Kapittel 1: Gud kommer for å dømme

Boka kan deles i tre etter kapittelinddelingene. I kapittel 1 åpner Gud med å hente egenskaper fra sin egen selvbeskrivelse fra 2. Mos 34:6-7. Både der og her i Nahum sier han at han straffer de skyldige, at han skal ta hevn — *men også at han er god!* Gud er god som straffer ondskapen! Det kan være at vi må jobbe litt med assosiasjonene våre til dom og straff og huske på at Gud alltid er god, også når - og nettopp fordi - han "tar hevn" over det onde.

Når Gud åpenbarer seg, skjelver verden. Han kommer som en ørkenstorm som tørker opp vannet og får de mest fruktbare områdene til å visne (1:3-4). Han blåser vekk fjellene fordi jorda ikke kan stå foran ham (1:5-6). Det er voldsomt og skremmende når Gud kommer for å dømme, men ikke for dem som søker tilflukt i ham (1:7). Det er Guds *fiender* som skal dømmes, og denne gangen Ninive for sitt opprør mot Gud og sin ondskap (1:8-11). Gud skal befri Juda fra undertrykkelsen ved å la Ninive gå under. (1:12-14)

Kapittel 2: Ninives fall

I kapittel 2 kommer selve angrepet på byen, og det blir som en krigsbeskrivelse med Nahum som øyenvitne — selv om det ikke hadde skjedd ennå. Det åpner med et vers som minner om Jes 52:7 med “føttene til den som bringer bud og forkynner fred” (Bibelselskapets 2011-oversettelse). Her har de andre norske oversettelsene “bringer godt budskap” eller “forkynner evangeliet”, som i Jesaja-teksten. Det er gode nyheter at det onde skal ta slutt, slik at de kan holde høytid igjen og feire. Og dette sies med en messiansk overtone som holdes langt inn i fremtiden. (Rom 10:15)

Kong Assurbanipal skrøt av sine ferdigheter som løvejeger. Han og andre konger sammenlignet også seg selv med løver, slik at løven ble et assyrisk symbol. I 2:12-14 slår Nahum disse to bildene sammen og snur på det. Mens assyrerne så på seg selv som mektige løver som jaktet byttet sitt, blir de her fremstilt som løver som i stedet blir jaktet på. Løven som har herjet er nå blitt byttet.

Kapittel 3: Blodbyen Ninive

Tredje kapittel kan igjen deles inn i tre deler. I den første (v. 1-7) beskrives Ninives grusomme imperialisme, full av svik og plyndring. Byen skal vanæres som en “trollkyndig hore”, og ingen vil synes synd på henne.

I den andre delen (v. 8-17) sammenlignes Ninives fall med byen No-Amons fall. No-Amon var hovedstad i øvre Egypt og er bedre kjent som Theben på gresk og Luxor i dag. Denne byen ble ødelagt av assyrerne i 663 f.Kr., og spesielt i v. 10 får vi et glimt av assyrernes brutalitet: “Barna hennes ble knust på alle gatehjørner.” Derfor kommer nå dommen.

Vers 15-17 omtaler assyrerne som gresshopper som vil spres og forsvinne. Kong Assurbanipal hadde tidligere beskrevet den siste resten av elamittenes hær som “en gresshoppesverm” da han beseiret dem i 665 f.Kr. På et relieff hvor Assurbanipal og hans dronning er avbildet mens de spiser i hagen og slapper av, kan man også se hodet til den siste elamittkongen Teumman henge fra et tre. I nærheten stuper en fugl ned for å spise en gresshoppe, og dette tolkes av flere som et bilde på elamittene som hadde blitt utryddet av assyrerne. Som enda en profetisk ironi sier Nahum at nå er

det assyrerne som er gresshoppene. De skal spres, og "ingen vet hvor de er blitt av." (3:17)

Vers 18 og 19 utgjør den tredje delen av kapittel 3 og er et ord til kongen av Assyria om at det er ute med ham. Alle i hele Midtøsten som hører om dette vil klappe av glede, "for hvem har ikke gang på gang blitt rammet av din ondskap?" (3:19)

Historiens gang

Ninive gikk under i 612 f.Kr., totalt rasert av babylonerne og mederne, og den ble mer eller mindre forlatt etter det (1:14). Den greske historikeren Diodorus (1. århundre f. Kr.) sier elven Tigris oversvømte byen. Noen historikere mener derfor at babylonerne og mederne demmet opp Tigris for å sende en flodbølge mot byen, noe som kanskje hintes til i 2:7 og 9. Ninive er fortsatt bare ruiner og ligger i dagens Irak, på andre siden av Tigris overfor byen Mosul. Resten av det assyriske riket gikk under noen år senere, i 605 f.Kr.

Det er veldig tydelig i denne lille boka at Gud bryr seg om ondskaper i verden. Det er en liten bok full av følelser. Nahum kan bli oppløftende lesning for oss også, hvis vi tenker på det mest onde og grusomme vi vet i vår tid som en parallell til assyrerne. Da kan det bli en oppmuntrende bok om Guds rettferdighet, og hans dom over ondskap og brutalitet. Gud bryr seg og skal dømme ondskaper. Igjen peker alt dette fram mot når Jesus kommer igjen for å dømme hele verden. Da skal det for alltid bli slutt på all ondskap.